

Arbetsboken

Kort och gott om
Sveriges småföretagare

FöretagarFörbundet

Innehåll

Kära vardagshjältar	3
En ny generation småföretagare	
En samhällsbyggande arbetare under luppen	5
Den unge nyföretagaren på jobbet	8
I huvudet på en ung, ny företagare	10
Sveriges 900 000 småföretagare i fokus	
Små men mäktigt många	13
Fem kategorier småföretagare	14
Tryggare kan många vara	18
En kämpe med is i magen	20
Kronan på verket	21
Tre lösningar på tre problem	22
Källor	26

Kära vardagshjältar

Sverige behöver småföretagen. Och småföretagarna behöver ett erkännande för den roll de spelar för samhällsutvecklingen. Men framförallt behöver de bättre villkor för att driva och äga företag. Vi på FöretagarFörbundet definierar småföretag som ett företag med upp till nio anställda. De utgör 96 procent av alla Sveriges registrerade företag och deras vardag skiljer sig betydligt från storbolagens.

FöretagarFörbundet består av småföretagare och drivs av småföretagare. Vår målsättning är att ge alla dessa hårt arbetande vardagshjältar en röst i debatten. Det är ingen tvekan om att vi har insikt i småföretagarnas verklighet och att vi står på de minsta företagens sida. Vi har ett fokus – att förbättra för de svenska småföretagen.

Varje år genomför vi en rad undersökningar bland småföretagarna. Vi tar reda på hur deras vardag ter sig och vad de tycker och tänker. Kunskapen samlar vi i den här skriften. Årets bok – Arbetarboken – vänder sig till alla som på något sätt arbetar med småföretagarfrågor. Allt från politiker, tjänstemän och organisationer till forskare och journalister. Och givetvis till småföretagarna själva.

I november 2008 genomförde vi en studie kring den nya generationens företagare i Sverige. Deras drivkrafter, livsstilar och attityder kommer med all säkerhet att sätta sin prägel på framtidens samhälle. Det är glädjande att 85 procent av de unga nya företagarna inte skulle tveka en sekund att starta företag igen. De gillar helt enkelt det de gör. Och de ångrar ingenting. Dessa hårt arbetande vardagshjältar och deras drivkrafter måste vi värna om.

Camilla Littorin

Förbundssekreterare FöretagarFörbundet

Per Lidström

Ordförande FöretagarFörbundet

Stockholm, januari 2009

En ny generation småföretagare

Den första delen av Arbetarboken ägnar vi åt de nya småföretagarna, de som ska bygga framtidens Sverige. Materialet bygger på en riktäckande undersökning som FöretagarFörbundet genomförde under november 2008. Alla intervjupersoner är mellan 20 och 35 år och har drivit företag i högst fem år.

Här är den nya generationens småföretagare.

En samhällsbyggande arbetare under luppen

Den nya generationens småföretagare bygger Sverige. Både lokalt och nationellt. Det är de som varje dag får samhället att fungera. I första hand handlar det om personer med en praktisk utbildning som startar ett tjänsteföretag med stark lokal anknytning. Det kan röra sig om en elektriker, frisör, bilmekaniker, restaurang- eller butiksägare. Det flesta är uppväxta i "arbetarhem", är mellan 31 och 35 år och driver främst företaget i form av enskild firma. Trots att företagaren är ung och företaget "grönt" så har nästan fyra av tio anställda. Omsättningen stiger med åldern, och ju äldre småföretagaren är desto fler startar aktieföretag istället för enskild firma.

I de tre storstadsregionerna finns det fler unga, nya småföretagare som erbjuder tjänster inom "business-to-business". Exempelvis IT-, redovisnings-, reklam- eller arkitekttjänster. Dessa företagare har ofta högre teoretisk utbildning. En annan grupp unga nyföretagare som främst finns i städerna är de med konstnärliga yrken och frilansare som fotografer, illustratörer eller journalister. I storstäderna har fler än var femte ung nyföretagare utländsk bakgrund.

"Jag blev uppsagd och hade kompisar som var egenföretagare. De hade så mycket att göra att jag bestämde mig för att hjälpa dem. Och då blev också jag företagare."

Citat småföretagare från undersökningen "Den nya generationens företagare", november 2008.

Den nya generationens småföretagare i siffror

- En av fyra nya småföretagare är kvinna. Det gäller även hela gruppen småföretagare, med upp till nio anställda. Andelen nyföretagare med utländsk bakgrund är femton procent, medan andelen invånare i Sverige med utländsk bakgrund är sjutton procent.
- Var fjärde ung nyföretagare har växt upp i ett tjänstemanna- eller akademikerhem. Tre av tio har en familjebakgrund från företagare eller jordbrukarhem. Den största gruppen, 44 procent, kommer från arbetarhem.
- Tre av fyra unga, nya småföretagare driver företaget i enskild firma. Bland kvinnorna är det bara 14 procent som driver aktiebolag.
- Fyra av tio småföretagare har anställda. Och åtta procent har fler än fem anställda. Tre av fyra kvinnor har inga anställda, av männen är det knappt sex av tio.
- Nästan två av fem nya småföretagare ur den nya generationen har gått en praktisk gymnasieutbildning. Drygt en av fyra har en akademisk utbildning.
- De flesta unga nyföretagare driver tjänsteföretag men med ett fysiskt krävande inslag i verksamheten.

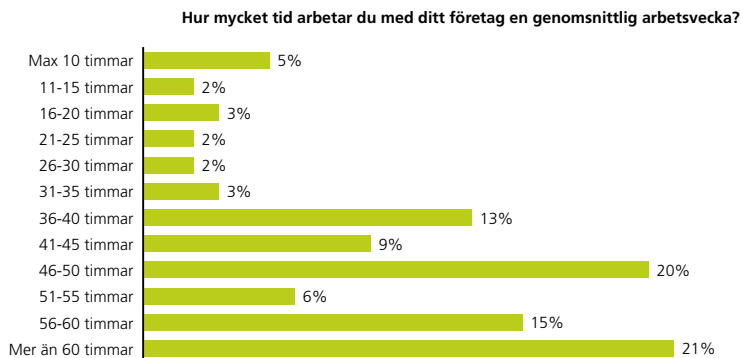
”Jag ville göra något för mig själv, för jag är så pass kreativ. Jag ville vara min egen chef och utvecklas som person.”

Citat småföretagare från undersökningen ”Den nya generationens företagare”, november 2008.

Den unge nyföretagaren på jobbet

De unga nya företagarna jobbar hårt. Mycket hårt. Så många som sju av tio arbetar mer än 40 timmar i veckan och var femte lägger ner mer än 60 timmar i veckan på sitt företag. Ju lägre utbildning desto längre blir arbetsdagen. Männerna arbetar i snitt 48 timmar och den som sliter allra mest är småföretagaren med utländsk bakgrund som har anställda. För den nya generationens småföretagare är det också svårt att sätta gränser mellan arbete och övrigt liv. Värst upplever männen det.

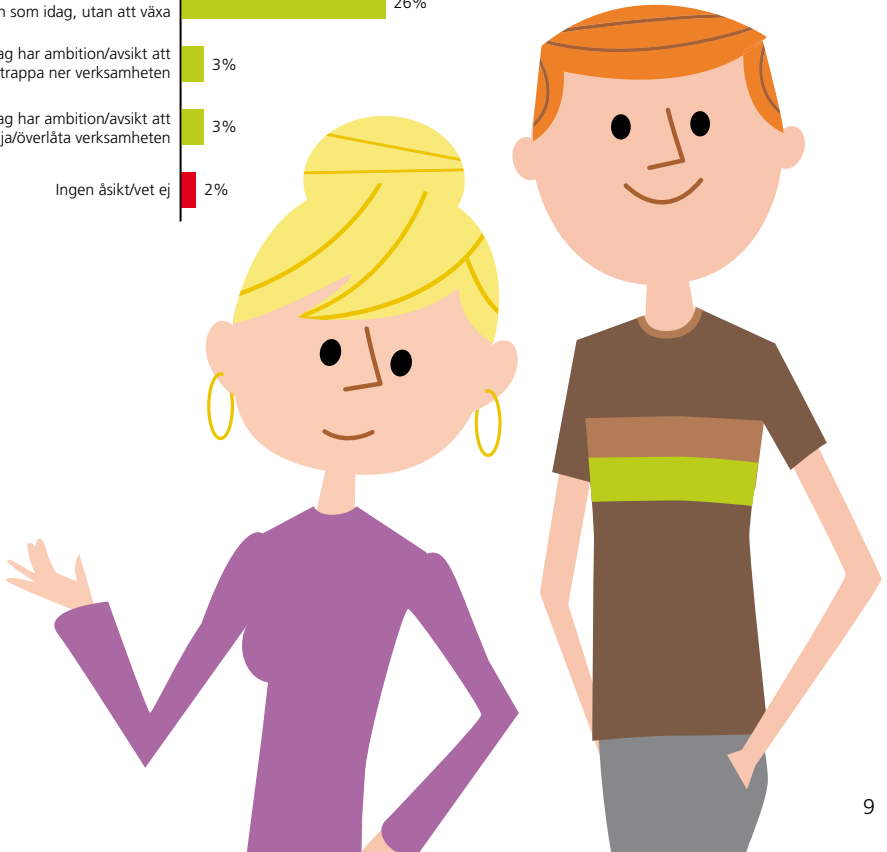
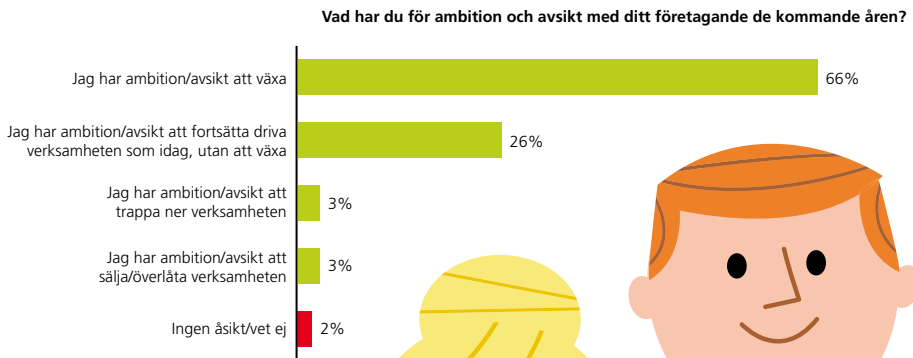

“Utfallet av alla timmars hårt arbete blir alldeles för lågt på grund av skatterna.”

Citat småföretagare från undersökningen “Den nya generationens företagare”, november 2008.

Var fjärde företagare har dessutom en anställning vid sidan av sitt företagande. Att ha flera "jobb" är vanligast bland de unga småföretagarna på mindre orter och de som kommer från akademikerhem. Kvinnorna är mer öppna för att bli anställda någon gång i framtiden medan männen är mer "företagare på livstid".

Den nya generationens småföretagare är målmedvetna. Två tredjedelar har ambitionen att växa.

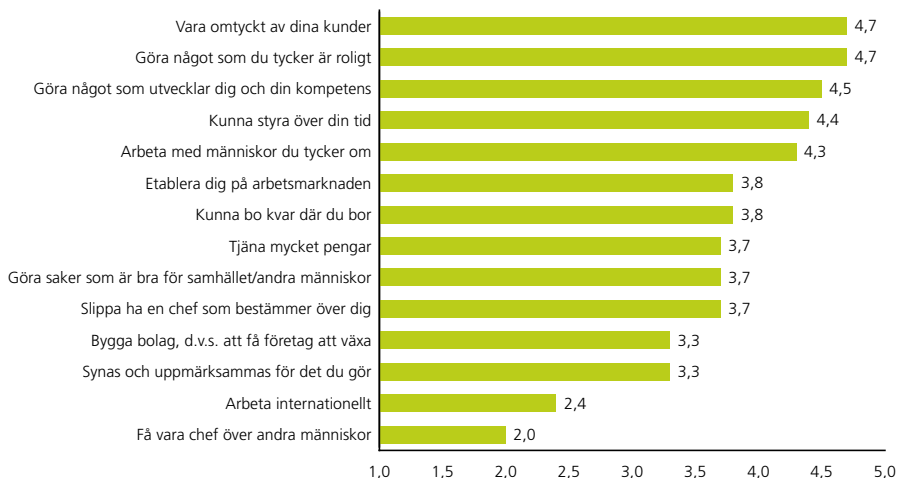
I huvudet på en ung, ny företagare

Den starkaste drivkraften för att bli företagare är att de unga nyföretagarna är verksamma i en bransch som mer eller mindre "kräver" att man är egenföretagare. Det kan vara hantverkare på mindre orter eller personer med vissa kreativa eller konstnärliga yrken. Ett annat viktigt motiv är ett sökande efter frihet i livet – att få bestämma över sig själv, välja sina egna tider och slippa ha en chef.

De flesta i den nya generationens småföretagare upplever att omgivningen har en positiv syn på företagare. Drivkraften är lusten att få arbeta med något de trivs med, att ha nöjda kunder och att utvecklas som person. Att tjäna pengar, företagsbyggande, önskan att arbeta internationellt och intresset för att vara chef är betydligt mindre viktiga incitament.

Hur viktiga är följande drivkrafter för dig som driver företag?

Medelvärden på en skala 1-5, där 1 = "helt oviktigt för mig" och 5 = "mycket viktigt för mig"

En majoritet av den unga generationens småföretagare oroar sig inte alls eller bara lite över sitt företags framtid. Mest oroar sig storstädernas kvinnliga företagare och företagare med utländsk bakgrund.

Majoriteten av de unga nyföretagarna undviker aktivt risktagande. Desto större företag man har desto mer riskbenägen är man. Företagare med utländsk bakgrund och de som verkar i storstäderna upplever sig som mer risktagande.

De största utmaningarna för den nya generationens småföretagare är byråkrati, regelverket kring att anställa personal, och det tunga skattetrycket – särskilt arbetsgivaravgifterna.

*”Jag kände att jag ville göra något eget.
Se om jag skulle klara det. En utmaning.”*

Citat småföretagare från undersökningen ”Den nya generationens företagare”, november 2008.

Sveriges 900 000 småföretagare i fokus

I den andra delen av Arbetarboken tittar vi närmare på alla svenska småföretagare, såväl den nya generationens företagare som de småföretagare som varit verksamma en längre tid. Materialet bygger på statistik och olika undersökningar som FöretagarFörbundet genomfört bland Sveriges småföretagare och sina medlemmar.

Det här är Sveriges småföretagare.

Små men mäktigt många

FöretagarFörbundets definition av ett småföretag är ett företag med färre än tio anställda. Av Sveriges nästan 950 000 registrerade företag utgörs hela 96 procent av just denna grupp (SCB, januari 2008). Småföretagarna finns spridda över hela landet och det är dessa företag som bygger det lokala samhället. De levererar varor och tjänster till privatpersoner, andra företag och offentlig sektor. Och de sysselsätter omkring en miljon människor.

Fakta och siffror om Sveriges småföretag och småföretagare

- Närmare tre fjärdedelar av Sveriges företag är enmansföretag.
- Nästan vart femte företag har en till fyra anställda, och fyra procent av företagen har mellan fem och nio anställda. De sysselsätter nästan en miljon människor.
- En fjärdedel av småföretagarna är kvinnor.
- Genomsnittsåldern är omkring 50 år.
- En tredjedel av småföretagarna har universitets- eller högskoleutbildning.
- En av sex småföretagare har utländsk bakgrund, vilket stämmer överens med genomsnittet för hela den svenska befolkningen.

”Det är häftigt att bygga en verksamhet på min egen idé och att dessutom kunna skapa jobb. Jag är stolt över att vara företagare.”

Citat småföretagare från undersökningen ”Upplevda problem och hinder för att driva och utveckla sitt företag”, november 2006.

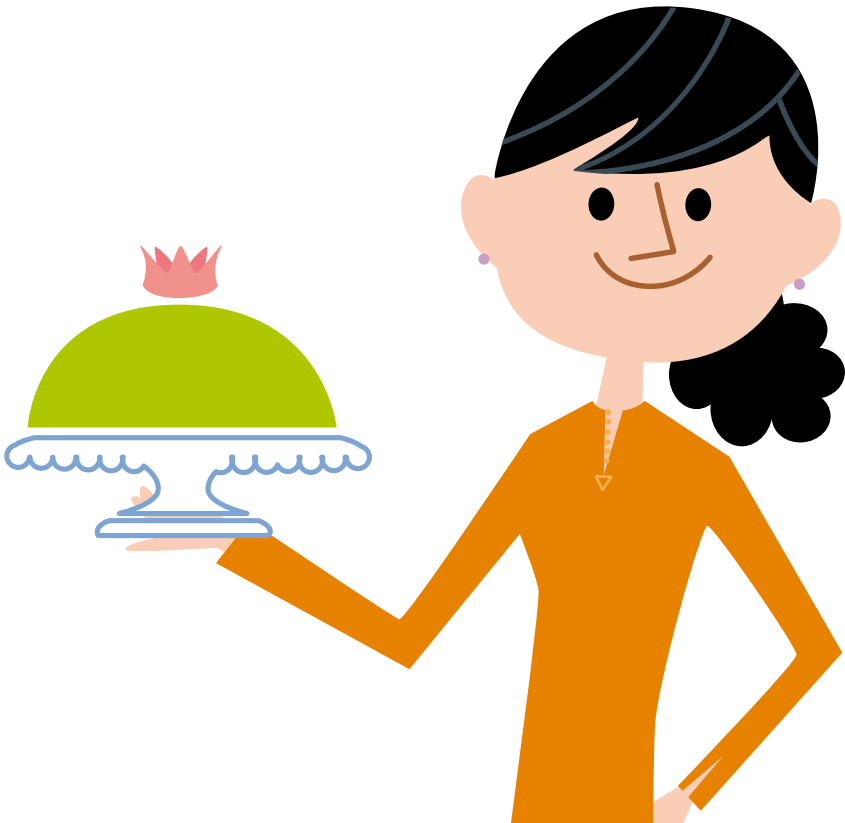
Fem kategorier småföretagare

Alla småföretagare kan inte dras över en kam. De är olika som bär. Det framkom i en undersökning som FöretagarFörbundet genomförde tillsammans med SEB, där fem olika typer av småföretagare kartlades.

Jobbaren ser företagandet primärt som ett sätt att försörja sig. Denna grupp representerar en femtedel av Sveriges småföretagare. Gruppen är arketyperen för småföretagaren och verkar som regel på mindre orter inom exempelvis handeln eller transportnäringen.

Fixaren drivs av ekonomisk tillväxt och drar sig inte för att ta risker. Denna grupp utgör omkring en tredjedel av småföretagarna och har den lägsta medelåldern. Ofta driver de nystartade företag som bygger upp den lokala infrastrukturen.

Livsnjutaren är äldre akademiker med balans mellan arbete och en aktiv fritid. De är enmansföretagare som erbjuder tjänster i storstadsregionerna, har ett stort engagemang men planerar att trappa ner. Gruppen representerar omkring 15 procent av småföretagarna.

Arvtagaren vill fullfölja traditionen att driva familjeföretaget vidare. Verksamheten är ofta produktionsorienterad, främst inom jordbruk på glesbygden. De är huvudsakligen män med svensk bakgrund och utgör 13 procent av landets småföretagare.

Utvecklaren är akademiker och driver ofta större konsultföretag med flera partners. Dessa är framtidens storföretagare. Knappt en femtedel av småföretagarna tillhör denna grupp, som verkar i storstäder men även har internationella kunder.

Det intressanta är att behoven skiljer sig inte betydligt mellan kvinnor och män, företagare med svensk eller utländsk bakgrund och ålder. Därför behövs inga riktade insatser utan endast generella åtgärder för att förbättra villkoren för alla småföretagare i Sverige.

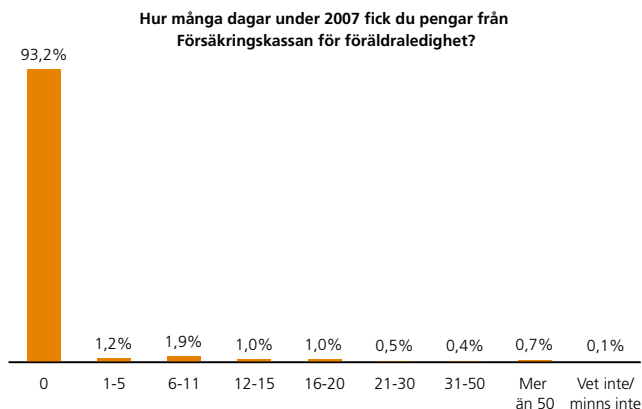

Tryggare kan många vara

Normen i Sverige i dag är att vara anställd. Småföretagarna faller helt enkelt ofta utanför ramen. De betalar till ett trygghetssystem av föräldrapenning, vård-av-barn-dagar (VAB), arbetslöshets- och sjukersättning, som de inte utnyttjar. Otryggheten har länge varit ett hinder för många att driva företag i egen regi.

Men att öka bidragen eller ytterligare "ta hand om" företagen från statens sida är något som i stort sett alla småföretagare vänder sig emot. De flesta före-språkar därför att småföretagaren ställer sig utanför delar av trygghetssystemet och att arbetsgivaravgiften sänks i motsvarande grad.

När småföretagarna eller deras barn är sjuka jobbar man helt enkelt ändå.

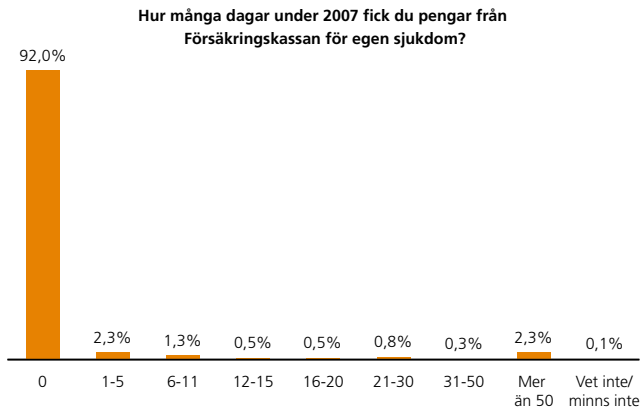

Ersättning för vård-av-barn (VAB) under 2007.
Procentsiffrorna visar andelen bland dem som har barn i aktuell ålder.

“Lösningen heter Ipren – läkemedelsindustrins mest fantastiska gåva till småföretagarna.”

Citat småföretagare från webbpanelen "Småföretagarnas syn på de svenska trygghetssystemen", mars-april 2008.

I oktober 2008 presenterades regeringens förslag på nya trygghetssystem för företagare. Det kommer generellt att förbättra situationen för landets småföretagare på flera sätt. Bland annat blir det större valfrihet i sjukförsäkringen, möjlighet till A-kassa utan likvidation av företaget och samma regler för småföretagares föräldrapenning som för deras anställda. Kanske kan detta få fler att våga starta företag. Och inte minst fler unga kvinnor.

”Då många av oss småföretagare utnyttjar trygghetssystemet väldigt lite så vore det bättre att få avsätta en del av sjukförsäkringsavgiften till ett eget skattefritt konto som jag själv disponerar över och kan ha som extra trygghet vid sjukdom eller lågkonjunktur.”

Citat småföretagare från webbpanelen ”Småföretagarnas syn på de svenska trygghetssystemen”, mars-april 2008.

En kämpe med is i magen

Många av småföretagarna påverkas direkt eller indirekt av den lågkonjunktur och finanskris som startade hösten 2008.

Men för de allra minsta företagen är det "business as usual" och hårt arbete som gäller oavsett hur konjunkturen ser ut. Deras tillvaro är tuff för jämnan. Närmare 85 procent av dem arbetar mer än 40 timmar i veckan och var sjunde småföretagare mer än 60 timmar. Var fjärde småföretagare tar högst fem dagar ledigt under sommaren och två av tre småföretagare tar maximalt 15 dagars semester under samma period.

Småföretagarnas egna tips under tuffare tider

- Jobba på och behåll lugnet.
- Sänk inte priserna.
- Sök nya samarbeten och nätverk.
- Ägna tid åt affärsutveckling.
- Vårda dina kunder.
- Marknadsför dig.
- Se över kostnaderna.
- Ta fram en krisberedskapsplan.

"Vissa kunder köper mindre. Samtidigt blir tempot lugnare och saker och ting blir billigare. Detta ger mer tid att finna och vidareutveckla nya kundgrupper eller befintliga som köper mer. Det kan vara rätt skönt med lite sämre tider ett tag."

Citat småföretagare från webbpanelen "Hur påverkas Sveriges småföretagare av finanskris och lågkonjunktur", oktober-november 2008.

Kronan på verket

Småföretagarnas gemensamma röst heter "kronan". Den ger en indikation på det rådande företagsklimatet ur småföretagarens perspektiv. Sveriges småföretagare ger regeringen godkänt för småföretagaråret 2008. De får tre av fem möjliga kronor för att:

- Det har blivit lättare att få F-skattsedel.
- Förmånsrätten har återställt till hundra procent.
- Arbetsgivaravgiften har sänkts med en procent.
- 3:12-reglerna har förenklats.
- Revisionsplikten för de mindre företagen ska slopas.
- ROT-avdrag har införts.
- Trygghetssystemet för småföretagare har utretts.
- Momsinbetalningen har senarelagts.
- Aktiebolagsreglerna har förenklats.
- Ambitionen att sänka regelkrånglet är bra.

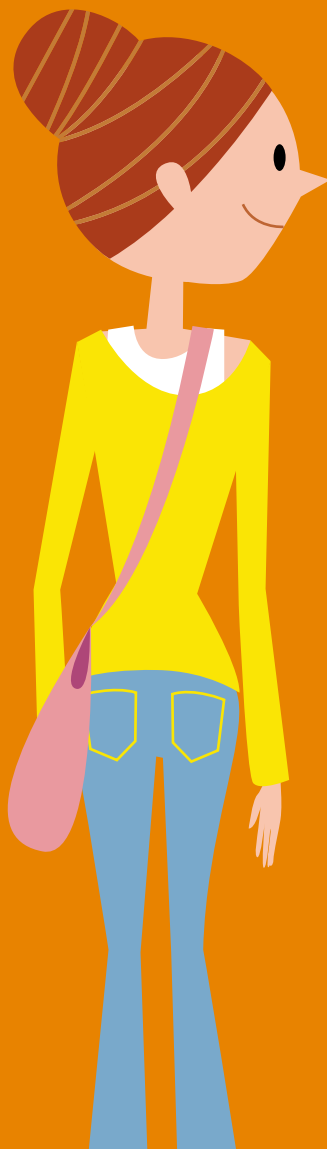

Tre lösningar på tre problem

Vad som står på önskelistan för 2009 är fler konkreta åtgärder. Det här är småföretagarnas röster. Och här är FöretagarFörbundets förslag.

”Arbetsgivaravgifterna är höga. Om de hade varit lägre hade jag kunnat anställa fler personer och ha ett privatliv.”

Citat småföretagare från undersökningen ”Den nya generationens företagare”, november 2008.

1. Sänk arbetsgivaravgiften

Fram till den 1 januari 2007 hade småföretagen en tillfällig rabatt på arbetsgivaravgifterna om fem procentenheter. Rabatten togs först bort av Alliansen, men en procentenhet återfördes 1 januari 2009. Jämfört med övriga Europa har vi en betydligt högre nivå på arbetsgivaravgiften.

FöretagarFörbundet föreslår att nivån på arbetsgivaravgiften sänks genom en minskning med tre procentenheter per år under fem år, i första hand ska detta gälla småföretagen.

*“Mycket byråkrati som krånglar till allt.
För mycket pappersarbete och intyg som
ska lämnas in.”*

Citat småföretagare från undersökningen “Den nya generationens företagare”, november 2008.

2. Inför småbolagsregler

Regelverk och administration är en av de absolut tyngsta delarna för många små företag. I Sverige gäller exakt samma regler för små som för stora multinationella företag. Målsättningen för regeringen är att fram till 2010 minska småföretagens kostnader för att hantera statliga regler med 25 procent.

FöretagarFörbundet föreslår åtta konkreta regler anpassade för små företag – vi kallar det för småbolagsregler. Exempel på regler som ska specialanpassas för småföretag är; förenklade aktiebolagsregler, senareläggning av inbetalningen av arbetsgivaravgift och preliminärskatt med 18 dagar, modernisera arbetsrätten och inför avdrag för riskkapital.

“För små bolag är det ganska svårt att ha anställda när man har så stort ansvar för sjuklönebiten.”

Citat småföretagare från webbpanelen “Småföretagarnas syn på de svenska trygghetssystemen”, mars-april 2008.

3. Inför rättvisare sjukförsäkringssystem

En anledning till att många tvekar att anställa är arbetsgivarens ansvar för sjuklönen. Arbetsgivaren står för hela sjuklönen de två första veckorna som den anställda är sjukskriven. Detta även om skadan har skett på fritiden eller handlar om en sjukskrivning efter en Schönhetsoperation.

För ett litet företag är det en stor och tung utgift. Som dagens sjukförsäkringssystem är utformat så betalar de små företagen (procentuellt sett) mer till systemet än stora företag och offentlig sektor.

FöretagarFörbundet föreslår ett mer rättvist sjukförsäkringssystem där systemet differentieras och arbetsgivarens betalningsansvar för sjuklöneperioden avskaffas.

Det finns mer...

Givetvis finns det fler hinder som ska övervinnas för att Sveriges småföretagare ska blomstra ännu mer. FöretagarFörbundet har därför tagit fram ett konkret handlingsprogram med tio punkter, där kapitalförsörjning, ägarens roll, lärlingsverksamhet och teknikutveckling är andra exempel på prioriterade områden. Detta och mycket annat finns på www.ff.se.

Källor

Undersökningar bland Sveriges småföretagare

- Den nya generationens företagare (telefonintervjuer 30 oktober - 17 november 2008, Argument AB och Hermelin Group)
- De svenska småföretagarna – olika som bär (telefonintervjuer 10 september - 2 oktober 2007, Argument AB och Hermelin Group. Undersökningen genomförd i samarbete med SEB)
- Upplevda problem och hinder för att driva och utveckla sitt företag (telefonintervjuer av 501 småföretagare, 1 - 13 november 2006, TNS Gallup)

FöretagarFörbundets medlemspanel

(regelbunden webbenkät till 3 000 av FöretagarFörbundets medlemmar)

- Hur påverkas Sveriges småföretagare av finanskris och lågkonjunktur? (29 oktober - 6 november 2008)
- Småföretagarnas semestervanor (12 - 23 maj 2008)
- Småföretagarnas syn på de svenska trygghetssystemen (25 mars - 3 april 2008)

FöretagarFörbundets handlingsprogram 2008

Samtligt material finns på FöretagarFörbundets hemsida: www.ff.se

SCB:s Företagsregister (december 2008)

FöretagarFörbundet

FöretagarFörbundet arbetar med att förbättra villkoren för att starta, äga, driva och utveckla företag – främst med fokus på småföretag med färre än tio anställda. Vårt mål är ett okomplicerat, produktivt och konkurrenskraftigt företagsklimat. Att öka förståelsen och skapa opinion om småföretagens roll i samhällsutvecklingen har varit kärnan i vår verksamhet sedan starten 1951. FöretagarFörbundet är Sveriges snabbast växande intresseförening för småföretagare.

Kontakt

Camilla Littorin,
Förbundssekreterare
FöretagarFörbundet
Mobil: 0705-53 66 70
camilla.littorin@ff.se

Kansli Stockholm
Vasagatan 46
111 20 Stockholm
Tel: 08-280 620

Kansli Ängelholm
Box 1132
262 22 Ängelholm
Tel: 020-760 761

info@ff.se
www.ff.se

FöretagarFörbundet